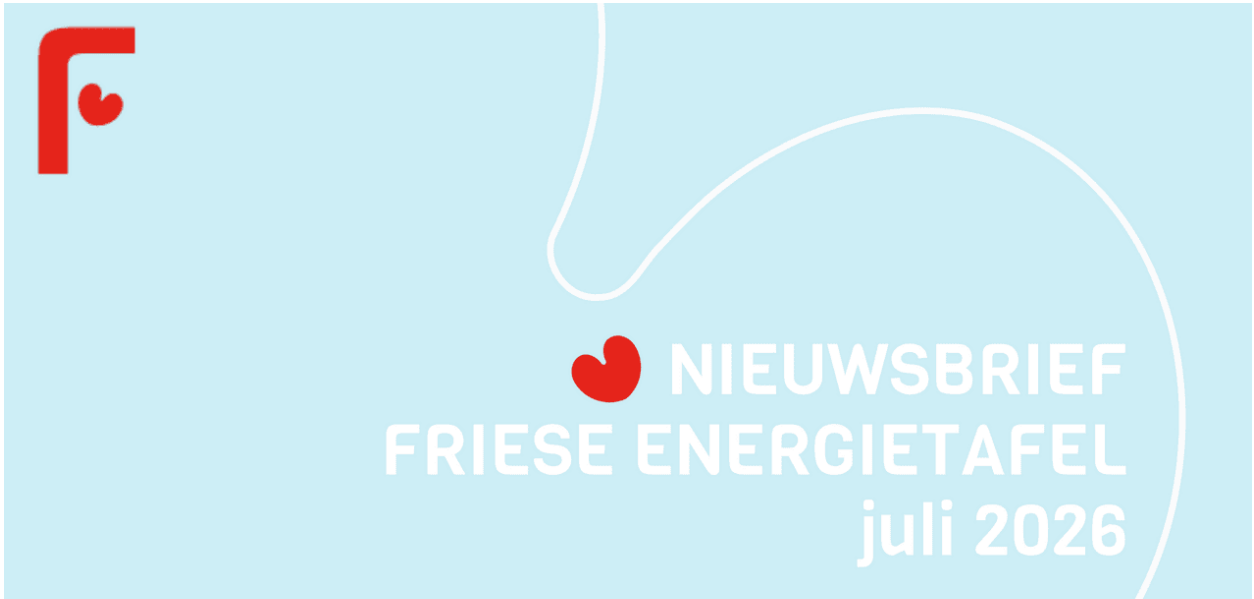

Samen energiemeters maken naar een energieonafhankelijk Fryslân

Bêste riedsleden, Steateleden en leden
fan it Algemien Bestjoer,

Nei de gemeenteriedsferkiezings begjint foar in soad folksfertsjintwurdigers in nije bestjoersperioade. Guon binne al langer by de enerzjytransysje behelle, oaren komme der foar 't earst mei yn 'e kunde. De sintrale fraach bliuwt deselde: hoe soargje wy derfoar dat Fryslân ek yn 'e takomst oer skjinne, betelbere en betroubere enerzjy beskikt?

De enerzjytransysje rekket hieltyd mear beliedsmêden en freget om karren op lokaal, regionaal, provinsjaal en nasjonaal nivo – oer enerzjybesparing, it duorsum opwekjen, netkapasiteit, romtegebrûk en lokaal eigendom.

Beste raadsleden, Statenleden en leden
van het Algemeen Bestuur,

Na de gemeenteraadsverkiezingen start voor veel volksvertegenwoordigers een nieuwe bestuursperiode. Sommiger al langer betrokken bij de energietransitie, anderen maken er voor het eerst kennis mee. De centrale vraag blijft dezelfde: hoe zorgen we ervoor Fryslân ook in de toekomst beschikt over schone, betaalbare en betrouwbare energie?

De energietransitie raakt steeds meer beleidsterreinen en vraagt om keuzes op lokaal, regionaal, provinciaal en nationaal niveau — over energiebesparing, duurzame opwekking

Fraachstikken dy't net ien partij allinne oplosse kin.

Dêrom bringt de Fryske Enerzjytafel oerheden, maatskiplike organisaasjes, netbehearders en de mienskip byinoar. Op grûn fan de oertsjûging dat elke enerzjymeter telt, wurkje wy oan sichtbere stappen rjochting in duorsum, betrouber en rjochtfeardich enerzjysysteem foar Fryslân. Troch kennis te dielen, gear te wurkjen en fan inoar te learen, bringe wy de enerzjytransysje fierder.

Mei dizze nijsbrief, dy't om it healjier ferskynt, hâlde wy folksfertsjintwurdigers en bestjoerders op 'e hichte fan ûntwikkelingen by de Fryske Enerzjytafel. Dêrnjonken sjogge wy fêst foarút nei 22 oktober: ús ynspirearjende en ynformative gearkomste foar folksfertsjintwurdigers. Yn dy gearkomste steane moetsjen, it dielen fan kennis en hannelingsperspektyf sintraal. In momint om mei-inoar stil te stean by de opjeften én kânsen foar Fryslân. In soad lêswille tawinske!

Sijbe Knol,
kofoarsitter Fryske Enerzjytafel

Evert Stellingwerf,
kofoarsitter Fryske Enerzjytafel

netcapaciteit, ruimtegebruik en lokaal eigendom. Vraagstukken die geen enkele partij alleen kan oplossen.

Daarom brengt de Friese Energietafel overheden, maatschappelijke organisaties, netbeheerders en de mienskip samen. Vanuit de overtuiging dat iedere energiemeter telt, werken aan zichtbare stappen richting een duurzaam, betrouwbaar en rechtvaardig energiesysteem voor Fryslân. Door kennis te delen, samen te werken en elkaar te leren, brengen we de energietransitie verder.

Met deze halfjaarlijkse nieuwsbrief houden we volksvertegenwoordigers, bestuurders op de hoogte van ontwikkelingen binnen de Friese Energietafel. Daarnaast kijken we al vooruit naar 22 oktober: onze inspirerende en informatieve bijeenkomst voor volksvertegenwoordigers. Tijdens de bijeenkomst staan ontmoeting, kennisdeling en handelingsperspectief centraal. Een moment om samen te staan bij de opgaven én kansen voor Fryslân. Veel leesplezier!

Sijbe Knol,
covoorzitter Friese Energietafel

Evert Stellingwerf,
covoorzitter Friese Energietafel

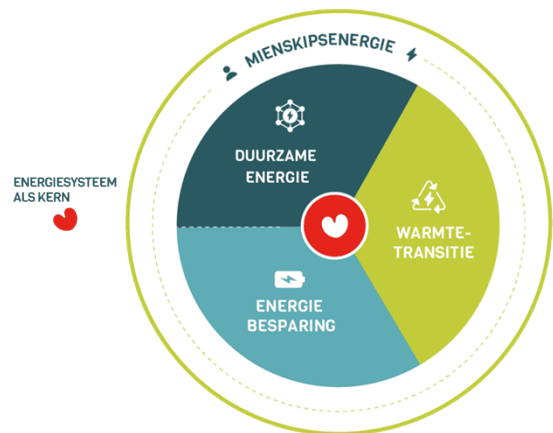
Over de Friese Energietafel (FET)

De FET is een samenwerking waarin alle Friese gemeenten, Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, De Friese Energie Alliantie (12 maatschappelijke organisaties) Liander bestuurlijk én ambtelijk deelnemen. Binnen deze samenwerking zorgen wij voor verbinding, kennisdeling en versnelling in de Friese energietransitie. Samen maken we meters naar een energieonafhankelijk Fryslân.

In deze nieuwsbrief delen wij wat er speelt en waar we binnen onze vijf pijlers aan werken.

1. **Duurzame energie**
2. **Warmtetransitie**
3. **Energiebesparing**
4. **Energiesysteem**
5. **Mienskipsenergie**

Deze nieuwsbrief is samengesteld voor de volksvertegenwoordigers, te weten de gemeenteraden, de Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van het Wetterskip

Opwek van duurzame energie

Uit de Friese [energievisie](#) blijkt dat de opgave voor duurzame elektriciteit verder reikt dan de huidige Regionale Energiestrategie (RES) afspraken. Waar in de RES is uitgegaan van een doelstelling van 3,0 TWh duurzame opwek in Fryslân, laat de energievisie zien dat – naast maximale energiebesparing en andere vormen van duurzame energie – richting 2050 nog circa 4,4 TWh extra duurzame elektriciteit nodig is om in de toekomstige energiebehoefte te voorzien.

Om deze opgave te realiseren wordt gewerkt langs drie samenhangende sporen die elkaar versterken:

- het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (pMII)
- de provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies;
- een gezamenlijke uitvoeringsagenda.

Deze sporen verbinden ruimtelijke keuzes, infrastructuurontwikkeling en uitvoering met als doel de energietransitie in Fryslân integraal en uitvoerbaar vorm te geven.

POVI

De provincie Fryslân werkt aan de afronding van de [Provinciale Omgevingsvisie](#) (POVI). De binnengekomen zienswijzen op de ontwerpvisie worden momenteel beoordeeld en verwerkt in een reactienota. Hierin wordt zichtbaar of reacties leiden tot aanpassingen in de definitieve visie. Vaststelling door Provinciale Staten wordt verwacht in het derde kwartaal van 2026.

RES

Voor de [Regionale Energiestrategie](#) (RES) is een tussentijdse actualisatie van de strategie van zaken op grootschalige zon- en windopwek in voorbereiding. Gemeenten zijn daarbij gevraagd om knelpunten en kansen in beeld te brengen. De uitkomsten hiervan worden in de komende maanden samengevat.

worden besproken in het bestuurlijk overleg van de Friese Energietafel.

Tot slot heeft de Noordelijke Rekenkamer een vervolgonderzoek gepubliceerd naar democratische legitimiteit van de RES. In het rapport wordt onder meer stilgestaan de rol van volksvertegenwoordigers en de borging van besluitvorming en participatie. Dit heeft in Provinciale Staten geleid tot debat en enkele moties over versterking van sturing, transparantie en duidelijkheid rond netkosten.

Herijking Friese Energietafel

Na de vaststelling van de Friese Energievisie eind 2024 werkt de Friese Energietafel met een [jaarplan](#); tijdens de consultatie kwamen enkele fundamentele vragen over rollen, samenwerking en uitvoering naar voren, daarom is er in het najaar 2025 een herijking van de FET gestart en in april 2026 is hiervoor het advies opgeleverd. Het streven is dat in september een kwartiermaker start met de implementatie van dit advies.

De belangrijkste kenmerken van het advies zijn:

1. Heldere bestuurlijke en ambtelijke opdracht aan de FET
2. De uitvoering centraal
3. Afbakening van rollen en processen
4. Behouden wat goed is
5. Recht doen aan de verschillen

Warmtetransitie & Energiebesparing

Vanuit de Warmte- en energiebesparingspijler ondersteunt de FET gemeenten bij Energiearmoede, energiebesparing en het beleid en uitvoering van de warmtetransitie.

Energiearmoede

Energiearmoede omvat een doelgroep met een laag inkomen, hoge woonlasten en slecht geïsoleerde woning. 1 op de 6 mensen in Fryslân heeft last van energiearmoede. We zien de acties op energiearmoede als een vliegwiel waarmee mensen met armoede beter kunnen ondersteunen. We ondersteunen gemeenten & partners via: Community of Practice Energiearmoede, een dashboard met data over energiearmoede (i.s.m. DataFryslân), een Provinciale plus op de NIP-subsidies voor huishoudens met een minimuminkomen.

Energiebesparing

Energiebesparing is een belangrijk onderdeel van de energie- en warmtetransitie. En wat we niet gebruiken, hoeven we ook niet op te wekken. Met isolatiemaatregelen vergroot je de haalbaarheid en betaalbaarheid van het verduurzamen van de gebouwde omgeving en deze zijn extra belangrijk voor bewoners met energiearmoede. Binnen de FET focussen we ons met name op het ondersteunen van gemeenten bij het uitvoeren van de Landelijke isolatiesubsidies. Zo hebben we gezorgd voor een gezamenlijke aanbesteding en uitvoering van een digitaal subsidieloket voor de NIP/LAI (Nationaal Isolatieprogramma).

Warmtetransitie

In 2050 is elk gebouw aardgasvrij. In het Klimaatakkoord (2019) hebben we afgesproken dat in 2030 onder regie van de gemeenten 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen zijn verduurzaamd of aardgasvrij zijn gemaakt. Gemeenten hebben zoals afgesproken in het Klimaatakkoord, de regierol in de lokale warmtetransitie. Vanuit de FET ondersteunen we gemeenten, via kennissessies, intervisie en 1 op 1 advies bij het vormgeven van hun warmtebeleid – vastgelegd in het Warmteprogramma - en bij het vormgeven van de uitvoering via, bijvoorbeeld Warmte Uitvoeringsplannen voor dorpen en wijken.

Vanuit het project Wetterwaarmte brengen we gemeenten, dorpen, bewonersinitiatieven en marktpartijen samen, ontwikkelen we kennis en ondersteunen we lokale initiatieven en helpen we bij het realiseren van concrete projecten. Aquathermie blijft daarbij een belangrijke kansrijke warmtebron voor Fryslân: analyses laten zien dat deze bron potentie biedt voor ongeveer één op de drie woningen in de provincie. Tegelijkertijd erkent het programma dat niet één techniek de oplossing biedt; collectieve én individuele duurzame warmteoplossingen zijn nodig. In de komende vier jaar richt het programma zich nadrukkelijk op de ontwikkeling van warmtenetten en aquathermieprojecten, ondersteuning van lokale initiatieven,

businesscases, kennisdeling, lobby richting overheden en samenwerking met nationale en Europese partners.

Mienskipsenergie

In Fryslân bouwen bewoners, bedrijven, overheden en netbeheerders samen aan het energiesysteem. Lokaal eigendom en zeggenschap van de omgeving staan centraal in de inrichting van het Friese energiesysteem. In de Friese Energievisie wordt dit ook Mienskipsenergie genoemd. Mienskipsenergie betekent energie die duurzaam en lokaal is opgewekt, die is geproduceerd in samenspraak en samenwerking met de gemeenschap en waarbij lokaal wordt geprofiteerd van de baten van de opwek.

De pijler Mienskipsenergie van de Friese Energietafel (FET) richt zich op twee thema's:

- Participatie: hoe kunnen gemeenten hun participatiebeleid goed vormgeven?
- 50% lokaal eigendom: hoe stimuleren we lokaal eigendom en ondersteunen we mienskipsprojecten?

Het Fries Energiehuis

Vanaf 1 maart 2025 is het [Fries Energiehuis](#) (FEH) actief. Dit initiatief is ontstaan vanuit de FET en geeft mede invulling aan de pijler Mienskipsenergie.

Het Fries Energiehuis is een krachtenbundeling voor de ondersteuning van lokale energie-initiatieven. Ús Koöperaasje, de Energiewerkplaats, de Friese Milieufederatie en het Energieteam Fryslân hebben een deel van hun ondersteuningstaken overgedragen aan het Energiehuis. De opgebouwde kennis, ervaring en netwerken daarmee ondergebracht in één organisatie.

Daarnaast voert het Energiehuis drie belangrijke kerntaken uit.

- **Adviseren en begeleiden** van lokale energie-initiatieven op het gebied van opwek, warmte en energiebesparing.
- **Kennis opbouwen en delen** over mienskipsenergie.

- **Netwerkvorming, coördinatie en samenwerking** bevorderen tussen betrokken partijen.

Samen met de FET-partners geven zij invulling aan deze taken.

FEA

De [Friese Energie Alliantie](#) (FEA) is met haar 12 maatschappelijke partners een belangrijk adviesorgaan van de FET. De FEA-leden vertegenwoordigen een breed scala aan organisaties die actief zijn op het gebied van duurzaamheid, natuur, landbouw lokale gemeenschappen. Vanuit die brede achterban heeft de FEA veel praktijken over wat er nodig is om mienshipsprojecten van de grond te krijgen. De FEA is dan ook een belangrijke partner voor de FET bij de verdere ontwikkeling van de pijler Mienshipsenergie.

Vacature: onafhankelijke voorzitter

Binnen de FEA ontstaat een vacature voor een onafhankelijke voorzitter. De huidige voorzitter zal haar rol dit najaar na zeven jaar neerleggen. In de komende periode wordt ook de positionering van de FEA binnen de Friese Energietafel verder herijkt. Dat maakt dit een passend moment voor een nieuwe voorzitter die wil meebewegen in deze ontwikkeling en vanuit verbinding wil bijdragen aan de verdere versterking van de FEA binnen de Friese energietransitie. *Voor meer informatie, klik hier voor de [vacature](#).*

Bouwen aan een energiesysteem

Friesland heeft, net als andere regio's in Nederland, sinds een aantal jaren problemen met het transport van elektriciteit over het elektriciteitsnet: netcongestie. Hierdoor kunnen aansluitingen niet (tijdig) gerealiseerd worden voor afname en levering van elektriciteit. In 2024 is tussen netbeheerder en overheden geconstateerd dat gerichte maatregelen nodig zijn om de congestie op het net op te lossen, het [Actieplan Netcongestie](#) coördineert de huidige en extra maatregelen om congestie tegen te gaan.

en perspectief te bieden. Het doel is om het benodigde vermogen voor de omgeving snel mogelijk beschikbaar te stellen door intensieve samenwerking tussen Liander en de omgeving.

Het Actieplan Netcongestie bevat [11 maatregelen](#). Bekijk ook onze [infographic](#) over Actieplan Netcongestie.

Wij zijn betrokken bij de volgende maatregelen:

Netbewust Bouwen

Netcongestie vertraagt de woningbouw in heel Nederland. ‘Netbewust bouwen’ is een manier om dat te doorbreken — niet door minder te bouwen, maar slimmer. De kern van een nieuwbouwwijk wordt zo ontworpen dat de gezamenlijke piekbelasting op het elektriciteitsnet beperkt blijft. Denk aan warmtepompen met buffervaten, thuisbatterijen, slimme laadpalen, zonnepanelen en wijk-energiemanagementsystemen die het stroomgebruik beter spreiden. Hierdoor kunnen meer woningen worden aangesloten op hetzelfde net.

De provincies Utrecht, Gelderland en Flevoland behoren tot de eerste provincies die deze aanpak opnemen in hun omgevingsverordening. Gemeenten moeten deze provinciale regels vervolgens verwerken in hun omgevingsplan, waarna projectontwikkelaars bij vergunningaanvragen moeten aantonen dat zij hieraan voldoen. Inmiddels loopt ook op rijksniveau een traject om netbewust bouwen landelijk te verankeren in regelgeving, waaronder het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). De provincie Fryslân volgt deze ontwikkelingen en onderzoekt hoe een vergelijkbare aanpak in Fryslân kan worden toegepast.

Flexjagen

Voor het einde van het jaar start een flexjager met het actief benaderen van grote bedrijven om extra flexibiliteit op het elektriciteitsnet te organiseren en ruimte vrij te maken. Dit is één van de maatregelen om de effecten van netcongestie op korte termijn te beperken.

Gebiedsplanning Bedrijventerreinen

Liander heeft een analyse uitgevoerd van de beschikbare netcapaciteit op bestaande en geplande bedrijventerreinen in Fryslân. De uitkomsten worden momenteel samen met gemeenten uitgewerkt, zodat tijdig inzicht ontstaat in knelpunten en ontwikkelmogelijkheden.

Daarnaast spelen de volgende onderwerpen op het gebied van energie-infrastructuur binnen de FET:

380 kV-verbinding Volverlaten–Ens

Het ministerie van EZK heeft de ontwerp-voorkeursbeslissing gepubliceerd voor de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Viervelaten (Groningen) en Ens (Flevoland). Het tracé loopt deels door Fryslân. De stukken zijn gepubliceerd via Bureau Energieprojecten van het Rijk. Er worden verschillende inloopbijeenkomsten georganiseerd en inwoners, organisaties en gemeenten konden tot 2 juli een zienswijze indienen. Informatie is te vinden via: [Hoogspanningsverbinding 380 kV Viervelaten Ens | RVO.nl](#)

Let op: dit is een Rijksproject, maar de tracékeuze heeft directe gevolgen voor Friese gemeenten, onder meer op het gebied van ruimtegebruik, landschap en leefomgeving.

Batterijbeleid

Grootschalige batterijen worden steeds vaker aangevraagd in Friese gemeenten — onderdeel van zonneparkprojecten of als zelfstandige energieopslag. Veel omgevingsplannen bevatten hiervoor echter nog geen passend beleidskader. Daar werkt binnen Fryslân een gezamenlijke werkgroep vanuit de FET aan uniform batterijbeleid dat gemeenten kunnen gebruiken.

Op 21 april vond een werksessie plaats over contract- en aansluitvormen, verzorgd door TenneT en Liander. De werkgroep concludeert dat aanvullende ondersteuning een omgevingsrechtjurist nodig is om het beleid juridisch robuust te maken, met name voor vergunningverlening via OPA's en BOPA's binnen de Omgevingswet.

Provinciale datadeling

In opdracht van de FET is Bureau Berenschot begin 2026 gestart met een adviesopdracht over de organisatie van datamanagement binnen de Friese energietransitie. De inventarisatiefase is inmiddels afgerond. Een ambtelijke werkgroep van provincie Fryslân, FET en Liander werkt nu aan de verdere ontwikkeling van het platform, waarbij bestaande voorbeelden uit Noord-Holland en Flevoland als basis dienen.

Energyhubprogramma

Op provinciaal niveau is een energyhubprogramma gestart. Energyhubinitiatieven in Fryslân worden waar mogelijk ondersteund en begeleid. Het programma richt zich op samenwerking tussen bedrijven en andere grootverbruikers om lokaal beschikbare netcapaciteit slimmer te benutten.

Save the date - 22 oktober 2026

16.00 – 20.00 uur

 Rondom Leeuwarden

Welke keuzes maakt u als volksvertegenwoordiger?

Tijdens deze bijeenkomst bieden we inzicht in de actuele ontwikkelingen binnen de Friese energietransitie, de rol van de Friese Energietafel en de mogelijkheden die u heeft om vanuit uw eigen rol richting te geven aan deze opgave.

Reserveer deze datum alvast in uw agenda. De officiële uitnodiging en het program volgen na het zomerreces.

Nieuws vanuit het netwerk

Subsidieregeling slimme energiesystemen Ameland

Op Ameland kunnen eigenaar-bewoners tot €1.000 subsidie ontvangen voor het koppelen van apparaten aan een slim energiemanagementsysteem (EMS). Een EMS vergroot het gebruik van zonne-energie, geeft huishoudens meer grip op energierekening en draagt bij aan het beperken van netcongestie en een toekomstbestendig energiesysteem op eiland. De regeling, mogelijk gemaakt door Interreg NESSIE en uitgevoerd in nauwe samenwerking met Amelanders installateurs, draagt bovendien bij aan de verdere opschaling van een slim energiesysteem op Ameland.

[Lees meer...](#)

Douchen in jachthaven van Vlieland gaat op aquathermie zon

In het hoogseizoen komen er ongeveer 500 mensen per dag douchen in de haven. De haven is daarmee een flinke energieslurper. Daarom is begin 2026 een groot project uitgevoerd om het havengebouw gasvrij te maken. De elektriciteit komt van de 124 zonnepanelen op het dak van het havengebouw en van het zonnepark op Vlieland. De eerste energie voor het warme water wordt via aquathermie volledig uit de haven verkregen. Uniek in Nederland!

[Lees meer...](#)

Subsidies beschikbaar voor ondernemers Leeuwarden

Sinds 11 mei zijn er 2 subsidies beschikbaar voor ondernemers om te investeren in duurzame transitie en oplossingen voor hun energievoorziening. Met deze ondersteuning kunnen ondernemers ondanks netcongestie volgende, groene, stappen zetten.

[Lees meer...](#)

Europese ELENA-subsidie voor Leeuwarden

Goed nieuws: de gemeente Leeuwarden krijgt (in de periode februari 2026 tot februari 2029) zo'n €2 miljoen Europese ELENA-subsidie om projecten en activiteiten voor energie en warmte in de gemeente te versnellen. Van Energiecoaches tot isolatiecampagne en van platform woningverduurzaming tot warmtenetten: er is volop actie in stad en dorpen!

[Lees meer...](#)

Veel betrokkenheid van inwoners tijdens inloopbijeenkomsten hoogspanningsverbinding Vierverlaten-Ens

Tussen 22 mei en 2 juli lag de voorkeursroute van de nieuwe 380.000 volt hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten en Ens ter inzage. Daarom organiseerde TenneT in deze periode tien inloopbijeenkomsten verspreid langs de route. We spraken daar veel mensen en namen de tijd om te luisteren naar hun vragen, zorgen en verhalen. Veel vragen gaan over wanneer er meer duidelijkheid komt over de mastposities, het aankoopbeleid en gezondheid. Wie meer wil weten of de meest gestelde vragen wil bekijken, kan terecht op de [website](#) over Vierverlaten Ens. Daar is ook de mogelijkheid om aan te melden voor de nieuwsbrief.

[Lees meer...](#)

Bouw Zonnepark Skûlenboarch Tytjerksteradiel los!

Op de voormalige zandwinplas bij Skûlenboarch wordt momenteel hard gewerkt aan de realisatie van het grootste drijvende zonnepark van Europa. Ruim 65.000 zonnepanelen wekken straks voldoende stroom op voor circa 16.500 huishoudens! Het zonnepark is een initiatief van de Gebiedscoöperatie Skûlenboarch waarin Drogeham, Easter Jistrum en Kootstertille vertegenwoordigd zijn. Het Fûns Skjine Fryske Enerzjy (FSFE) van de provinsje Fryslân en de gemeente Tytsjerksteradiel zijn de overige aandeelhouders, waarmee het park voor 100% lokaal eigendom is. De eerste panelen zijn inmiddels gelegd. Naar verwachting kan het zonnepark eind 2026 in bedrijf worden genomen.

Vragen of opmerkingen over de Friese Energietafel?
Neem dan contact met ons op via: fet@leeuwarden.nl.

Deze e-mail is verstuurd
aan lieselotte.dekenga@leeuwarden.nl. • Als u geen nieuwsbrief
meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#). • U kunt ook
uw [gegevens inzien en wijzigen](#). • Voor een goede ontvangst voegt
u fet@laposta.leeuwarden.nl toe aan uw adresboek.

